

VIII.C.08. BEKENDE PERSONEN

01.- JEF PALS

Joannes-Joseph Delveaux, (01) was de zoon van Petrus-Joannes Delveaux en Jeanne-Gertrudis Mathues, alias Shijt, dochter van Joannes Mathues en Elisabeth Vanderbemden. Zijn moeder woonde op de Luikersteenweg-Hek in de herberg '*De Barrier*', die gehouden werd door Elisabeth Simons, weduwe Joseph Coune. Zijn vader verbleef te St-Truiden, waarschijnlijk in de suikerfabriek van Mellaerts, waar hij handwerker was.

In 1846, toen Joannes-Joseph acht jaar was, verhuisde de 54-jarige moeder naar de Beekkant, ter plaatse genaamd '*aen de bron*'. Ze woonden daar bij Anna-Margareta Timmermans, 61 jaar, weduwe van Jan Vandenbemden (02), en haar twee dochters. Een paar jaar later, op 26 april 1850, overleed moeder Gertrudis. Twee jaar nadien, op 16 juni 1852, stierf ook Anna Timmermans.

Jef Pals, zoals hij in de volksmond genoemd werd, stond als 14-jarige alleen op de wereld en werkte al vroeg hier en daar bij de boeren. Hij werd aanzien als de sterkste man van Limburg. Er werd verteld dat hij '*dubbel geknoekt*' was. Bij boer Nicolaas Plugers, die een grote boerderij had op de hoek van de Beekkant en de Bornesteeg, trok hij alleen op het modderige wegje naast de Melsterbeek een volgeladen graanwagen de schuur binnen.

Als 26-jarige jongeling nam Jef Pals deel als vrijwilliger aan de expeditie naar Mexico in 1864-67, om het keizerspaar Maximiliaan en Charlotte (03) te steunen.

Hij trad in dienst in oktober 1864 te Oudenaarde en kreeg onmiddellijk bij de inschrijving een premie van 60 F. De rest zou worden vereffend in Mexico. Samen met 600 vrijwilligers reisde hij met de trein naar de Franse havenstad Saint-Nazaire. Daar wachtte een stoomboot, de '*Louisiana*', die hen na een tocht van 29 dagen in Mexico bracht. Ze droegen een flatteus uniform: de koningsblauwe jas was versierd met rode, groene en witte '*brandebourgs*' (tres met lus bij de knoopsgaten), al naargelang van het korps. De wijde grijsblauwe pofbroek werd aangevuld met beenstukken van glanzend geel of met witte lijnwaden slobkousen. De officieren hadden een Oostenrijkse kepie, de onderofficieren en manschappen een hoed van stevig zwart vilt met een platte boord, versierd met een indrukwekkende vederbos. Er waren ook 15 vrouwen, echtgenoten van militairen, die meereisden.

Hij was er ordonnans van luitenant-kolonel Alfred Van der Smissen (04), het hoofd van de erewacht van keizerin Charlotte. Eens kreeg Jef een uitbrander omdat de hoeven van zijn paard niet voldoende geblonken waren. Dat kon hij moeilijk verkroppen. Hij poetste aan het dier wat eraan te poetsen was, tilde het op en droeg het tot bij commandant Van der Smissen. Deze verlangde vanaf toen over die sterke soldaat steeds te beschikken.

In januari 1867 keerde Jef Pals terug naar Brustem. Na de ongelukkige Mexico-expeditie werd Jef, door toedoen van zijn militaire overste, jachtopziener van de baronnen Leon, Antoine en Ernest de Pitteurs-Hiegaerts in hun bossen te Brustem en Ordningen. Telkens wanneer generaal Alfred Van der Smissen te Brustem kwam jagen bij de baron vroeg hij steeds om door zijn vroegere ordonnans vergezeld te worden.

Jef praatte graag over Mexico, over keizer Maximiliaan, die niet zo populair was en over Charlotte en haar koets met zes witte paarden, over de Mexicaanse zeden, over de vurige inlandse paardjes en over de niet minder vurige seniorita's.

Als soldaat moet hij een durver geweest zijn. Hij ging liefst moederziel alleen op patrouille met een stuk veldgeschut op de schouder.

Joseph Delveaux huwde op 05 juli 1872, 34 jaar oud, met de 51-jarige Maria-Agnes Wintmolders, (01) weduwe van Joannes-Ludovicus Maris, +Br.22.04.1855. Dit echtpaar was op de Lui-kersteenweg komen wonen op 16 maart 1843. Zij had nog vier dochters en een zoontje. Joseph woonde *'aen de bron'*.

Als jachtwachter van de baron was Jef de goedheid zelf. Nooit heeft hij een stroper in overtreding gesteld en werd er al eens iemand betrapt, dan ging hij vreselijk tekeer zodat de boosdoener vlug het hazenpad koos. Het gebeurde soms dat de dorpsjeugd schade aanrichtte aan de plantsoenen. Jef nam de kinderen dan in bescherming en vertelde aan de baron: *'Dat hebben zeker die Truineers weer gedaan'*.

Op 29 sept. 1898 werd zijn 77-jarige vrouw Marie-Agnes in een tehuis in Bocholt geplaatst. Ze overleed drie jaar later te Berendrecht (Antwerpen) op 20.10.1901.

Nog geen maand nadien, op 13 nov. 1901, hertrouwde de 63-jarige Jef met de 34-jarige ongehuwde Maria-Françoise Bijloos, (01) die naast hem *'aen de bron'* woonde. Zij had vier natuurlijke kinderen: Mathilde, Camiel-Arthur, die de bijnaam Tuur Pals kreeg, Pauline en Jozefien.

Jef Pals stond bekend om zijn zachtzinnige aard. Maar toen *'Bêr de Potter'*, de voorvechter van Brustem, onze Jef, die *'hondensleger'* of kerkbaljuw was, 's avonds in een dorpscafé eens uitdaagde wegens een voorvalletje in de kerk, heeft sterke Jef de vechthaan Bêr zo een rammeling toegediend dat hij naar huis moest gedragen worden.

Nog voor de eerste wereldoorlog in 1914 werd hij op pensioen gesteld. Toen de Duitsers in 1914 Brustem binnenvielen, voelde hij zich nog te veel soldaat om te vluchten. Als 76-jarige stak hij zijn eretekens op en vertelde over zijn veldtocht in Mexico, in dienst van de keizer, toen reeds 50 jaar geleden. De Duitse soldaten luisterden naar hem en trokken verder.

Op 16 okt. 1921 stierf zijn tweede echtgenote Marie-Françoise Bijloos. Hij was toen 83 jaar. Bij K.B. van 24.09. 1924 werd

Jean-Joseph Delveaux tot ridder in de Orde van Leopold II verheven.

Bij het overlijden van keizerin Charlotte in 1927 werd een brief met rouwbeklag naar het koninklijk paleis te Brussel gezonden, eigenhandig door Jef Pals ondertekend en vergezeld van een foto. Kort daarop ontving hij een schrijven van het paleis en een bedrag van 3.125 F op een boekje van de A.S.L.K. uit de '*Nalatenschap van Hare Majesteit*' als schenking aan haar trouwe soldaten. Er leefden toen nog 28 '*Mexicanen*'.

In zijn laatste levensjaren kwam hij niets te kort. Vanaf 1921 woonde hij bij zijn dochter Marie-Pauline, echtgenote van Joannes Herck in de Lenaertsstraat, tot hij op 16 april 1929 overleed, 91 jaar oud.

De plechtige lijkdienst had plaats op kosten van baron Antoine de Pitteurs-Hiegaerts, die ook voor een eiken lijk-kist liet zorgen. Jef Pals werd begraven op het kleine kerkhof tegenover de kerkdeur. In dit kerkhofgedeelte verdwenen de graven na de kerkbrand van 1967 om plaats te maken voor een pleintje. Zijn naam '*Jean-Joseph Delvaux 1838-1929*' prijkt daar onderaan op een der twee gedenkplaten.

Een gedenkzuil voor de Belgische vrijwilligers, die sneuvelden tijdens de Mexicaanse revolutie van 1865 werd te Leopoldsburg opgericht, dicht bij het kamp van Beverlo. Ook in Oudenaarde staat een monument voor de gesneuvelde Mexico-strijders.

Zijn stiefzoon, Arthur Bijloos, °Br.1894, ook Tuur Pals genaamd, was eveneens een grote, sterke kerel en een soort landloper. Hij was de natuurlijke zoon van Maria-Françoise Bijloos. Meerdere malen werd hij wegens kleine misstappen opgesloten. In 1914 tijdens W.O.I nam hij als twintigjarige jongen dienst in het Belgisch leger en deed zich tijdens de gevechten onderscheiden om zijn durf.

Na de oorlog begon hij echter weer een zwervend leven te leiden. Wegens allerlei onregelmatigheden hield hij de rijkswacht gedurende ongeveer een maand aan het werk, maar werd uiteindelijk toch gesnapt in het bos nabij het kasteel te Brustem. Men sloot hem op in het tehuis voor landlopers te Merksplas en daar is hij gestorven.

01.- **Jef Pals**

- 01.-Delveaux Joannes-Josephus.- °Br.21.03.1838--+16.04.1929, (91j).
-z.v. Petrus-Joannes Delveaux en Jeanne-Gertrude Mathues.
-huwde op 05.07.1872 met Agnes Wintmolders, °Herk-de-Stad 20.01.1821--+Berendrecht 20.10.1901, (wed.v. Joannes-Ludovicus Maris, °ST.28.08.1810--+Br.22.04.1855).
Deze weduwe bracht hem 4 dochters en een zoontje van 10j mee. Een zoontje en een dochtertje waren overleden.
-Isabella Maris, Br.°17.04.1843.
-Christina Maris, Br.°14.02.1845, (x Antwerpen 21.04.1880 Christian Huyts, °Canne 1850).
-Henri-Alphonse Maris, Br.°25.04.1847--+01.06.1848, (1j).
-Coleta Maris, Br.°19.08.1848. Vader: handwerker,38j.
-Marie-Louise Maris, Br.°29.09.1850.
-Joanna-Maria Maris, Br.°07.12.1853--+18.11.1855, (2j).
-Joannes-Ludovicus Wintmolders, Br.05.06.1862.
-hij hertrouwde op 13.11.1901 met zijn ongehuwde buurvrouw Françoise Bijloos, °Rukkelingen-Loon 22.04.1866--+Br.16.-10.1921, (d.v. Willem Bijloos en Maria Rossillon).
Zij had reeds 4 kinderen:
-Mathilde Bijloos, °Br.26.04.1892, naar Luik 1919.
-Camiel-Arthur Bijloos, °Br.19.03.1894--+Merksplas.
-Pauline Bijloos, °Br.10.05.1897 (x Joannes Herck, +Br.15.01.1950).
-Jozefien Bijloos, °Br.30.03.1901.
-soldaat in Mexico in 1864-1867; jachtwachter, kerkbaljuw.
- 02.-Vandenbemden Jan.- °Aalst 01.02.1794--+Br.24.10.1833, (39j).
-z.v. Lambert Vandenbemden en Johanna-Catharina Goessens.
-huwde op 28.02.1816 met Anna-Margareta Timmermans, °Br.20.09.1785--+16.06.1852, (d.v. Pierre Timmermans, +Br.18.12.1815, en Agate Princen, +Br.25.11.1805).
-vader van:
-Cecile, °Br.30.04.1817--+20.03.1859, (42j).
-Joanna-Catharina, °Br.09.05.1822--+19.12.1912, (90j).
-Elisabeth, °Br.22.11.1826--+22.11.1826, (1d).
-in 1820 werkman aan de Beekcant 65.
- 03.-Maximiliaan (broer van keizer Franz-Jozef) huwde op 27.07.1857 met de Belgische prinses Charlotte, °Laken 07.06.1840--+Meise (Boechout) 17.01.1927, (d.v. Leopold I).
In 1864: keizer; in 1867: gefusilleerd in Mexico.
- 04.-Van der Smissen Alfred-Louis-Adolf. -°Brussel 1823--+St-Joost-ten-Node 16.06.1895, (72j).
-ongehuwde militair en baron. Kolonel, later generaal, 1,80 m., beschikte over een atletische kracht.
-vereremerkt met een Frans ereteken: '*Légion d'honneur*'.
-in 1859 vleugeladjutant van de min. van oorlog, generaal Chazal. In 1867 ordonnans-officier van Leopold II.

02.- **Jef Schoofs, de kolenmarchand**

Jef Schoofs, Br.°1837-+1905, (68j), was z.v. vrachtvoerder Pie-ter-Arnold Schoofs, °1809-+1883, (z.v. Libert en Anna Bels) en Catharina-Barbara Coelmont, °1807-+1847, (d.v. Joseph-Rene en Johanna Van Ormelingen). Hij huwde op 19.09.1866 met Ludovika Neven, °Meux 1837-+1916, (d.v. Pieter-Jan en Anna Jérôme). Het echtpaar had een landbouwbedrijf op Saffraanberg tegenover de huidige kazerne. Daarbij baatten ze nog een herberg uit '*In den berg van Saffraan*' en een handel in kolen en hout.

In de streek stond Jef Schoofs bekend als kolen- en houtkoopman en hij beschikte over 3 lange, lage wagens, elk met 3 prachtige paarden bespannen. Het overvloedig koper van de garelen flitste in het zonlicht, terwijl de belletjes rinkelden telkens de paarden hun kop bewogen. In de Kempen werden zware vrachten dennen voor mijnhout gehaald. Drie dagen na hun vertrek waren de wagens reeds te Brustem. Na een nacht rust werd de tocht naar Luik aangevat. Daar werden dan 5 ton steenkool geladen en de terugweg naar Saffraanberg kon beginnen. De steenkolen werden niet per duizend kg verkocht en afgeleverd, wel per achtste wagen (625 kg), of per vierdel, (1.250 kg). De koopwaar werd in een houten kubusvormige bak gemeten.

Wanneer die gespannen met hun stoere begeleiders over de Lui-kersteenweg trokken, klaptten de zwepen voortdurend. De voerlui waren fier om hun rijtuig en paarden degelijk te onderhouden. Bijna de hele reis stapten zij naast de wagen. Stilaan werd het de gewoonte om achter het voorste linkerviel een hangmat of '*ha-mac*' te bouwen, waarin de voerman kon rusten tijdens zijn verre tochten.

Jef Schoofs en Ludovika Neven trouwden op 19.09.1866 en hadden 10 kinderen:

- 1.-Felicita, Br.°1858-+1948, (x 10.11.1886 Camiel Poelmans, °Ord. °1858-+Br.1910, z.v. Egide-Norb. Poelmans en M.-Th.de Til-loux)).
- 2.-Amelia, Br.°1867, (x 1893 Gregor-Ferdinand Smets, °ST.1870).
- 3.-Maria-Elisabeth, Br.°1868-+1949, (x 1891 Joseph Poelmans).
- 4.-Catharina, Br.°17.01.1870-+25.02.1870, (1m)
- 5.-Alphonsina, Br.°28.01.1871.
- 6.-Constantina, Br.°07.01.1873, (x 1896 Joseph Velaers, °1872).
- 7.-Ludovic, Br.°10.10.1874, (x 1897 Stefanie Gennez, °Zep.1876).
- 8.-Philomena, Br.°26.05.1877.
- 9.-Ludovica, Br.°21.01.1881-+15.12.1926, (x 10.05.1919 Alfons Radoel, °Kl.Gelmen,1888-+Br.16.03.1928.
- 10-Justina, Br.°23.11.1883-+

In 1903, woonde Jef in het hoekhuis Dorpsplein-Kapelhofsteeg.

